

Белорусский государственный университет
Филологический факультет
Кафедра русской литературы

«Модели авиационного текста в русской литературе XX – начала
XXI в. (в аспекте динамики художественных систем)»

Беляева Виктория Алексеевна

Руководитель: Верина Ульяна Юрьевна

РЕФЕРАТ

В дипломной работе 56 страниц, 52 использованных источника.

Ключевые слова: авиационный текст, культурный миф, модернизм, постмодернизм, неомодернизм, В. Пелевин, Е. Водолазкин.

Объект исследования – авиационный текст в русской модернистской литературе, литературе 1930-х годов и современной русской литературе.

Цель работы – исследовать становление и развитие авиационного текста в аспекте динамики художественных систем.

Методология исследования представляет собой совокупность рецептивно-аналитического и историко-типологического методов.

Результаты исследования. Рассмотрен вопрос о семиотическом понимании текста, о «сверхтексте» и о понятии «авиационный текст» в литературоведении. Установлено, что в период своего становления и расцвета в русской литературе (1910-е – начало 1920-х) трактовка авиационного текста была исключительно художественной, тогда как авиационный текст 1930-х полностью перекодировался, редуцировавшись до пропагандистского. Появление в 1960-х годах мифа о космосе было обусловлено потребностью восстановления разрушенной в предыдущие десятилетия вертикальной картины мира, необходимой для общества идеи, не заключающей в себе идеологической или утилитарной подоплеки. Авиационный текст в современной литературе так же, как и в начале XX века, зависит от принадлежности к художественной системе. Постмодернистская литература, как правило, разрушает существующие идеалы, деконструирует их, прибегая к пародии, абсурду, гротеску. В литературе неомодернизма, напротив, через возрождение мифов модернистской литературы, провозглашается духовная вертикаль, а идеал восстанавливается.

Новизна полученных результатов. В работе систематизированы различные теоретические и историко-культурные подходы к феномену авиационного текста в русской литературе; впервые этот феномен исследован в динамике художественных систем от модернизма к постмодернизму и неомодернизму.

Рекомендации по внедрению. Результаты исследования могут найти применение в учебном процессе при составлении пособий и программ по литературе для школ и учреждений высшего образования, в дальнейших исследованиях русской литературы рубежа XIX—XX вв., советской и современной литературы.

Результаты дипломной работы достоверны, получены самостоятельно.

РЭФЕРАТ

У дыпломнай працы 57 старонак, 51 выкарыстаную крыніцу.

Ключавыя словы: авіяцыйны тэкст, культурны міф, мадэрнізм, постмадэрнізм, неамадэрнізм, В. Пялёвін, Я. Вадалазкін.

Аб'ект даследавання – авіяцыйны тэкст у рускай адэрнісцкай літаратуры, літаратуры 1930-х гадоў і сучаснай рускай літаратуры.

Мэта працы – даследаваць станаўленне і развіццё авіяцыйнага тэксту ў аспекце дынамікі мастацкіх сістэм.

Метадalogія даследавання ўяўляе сабой сукупнасць рэцэптыўна-аналітычнага і гісторыка-тыпалагічнага метадаў.

Вынікі даследавання.

Разгледжана пытанне аб семіях тычнамразуменні тэксту, аб «сверхтэксце» і аб паняцці «авіяцыйны тэкст» ў літаратуразнаўстве. Устаноўлена, што ў перыяд свайго станаўлення і росквіту ў рускай літаратуры (1910-я – пачатак 1920-х) трактоўка авіяцыйнага тэксту была выключна мастацкай, тады як авіяцыйны тэкст 1930-х цалкам перакадаваўся, рэдукаваўшыся да прапагандысцкага. З'яўленне ў 1960-х гадах міфапракоснас было абумоўлена патрэбай аднаўлення разбуранай у папярэднія дзесяцігоддзі вертыкальнай карціны свету, неабходнай для грамадства ідэі, якая не заключае ў сабе ідэалагічнай або утылітарнай падаплёкі. Авіяцыйны тэкст у сучаснай літаратуры гэтак жа, як і ў пачатку XX стагоддзя, залежыць ад прыналежнасці да мастацкай сістэмы. Постмадэрнісцкая літаратура, як правіла, разбурае існуючыя ідэалы, деканструіруе іх, звяртаючыся да пародыі, абсурду, гратэску. У літаратуры неамадэрнізма, насупраць, празадраджэнне міфаў мадэрнісцкай літаратуры абвешчае цадухоўнае вертыкальнае, а ідэалаўляеца.

Навізна атрыманых вынікаў.

У працы сістэматызаваны розныя тэарэтычныя і гісторыка-культурныя падыходы да феномену авіяцыйнага тэксту ў рускай літаратуры; ўпершыню гэты феномен даследаваны ў дынаміцы мастацкіх сістэм ад мадэрнізму да постмадэрнізму і неамадэрнізму.

Рэкамендацыі

па

ўкараненні.

Вынікі даследавання могуць знайсці прымяненне ў навучальным працэсе пры складанні дапаможнікаў і праграм па літаратуры для школ і ўстаноў вышэйшай адукацыі, у далейшых даследаваннях рускай літаратуры мяжы XIX–XX стст., савецкай і сучаснай літаратуры.

Вынікі дыпломнай працы дакладныя, атрыманы самастойна.

ABSTRACT

Thesis: 56 pages, 52 sources.

Keywords: AVIATION TEXT, CULTURAL MYTH, MODERNISM, POSTMODERNISM, NEO-MODERNISM, V. PELEVIN, E. VODOLAZKIN.

The object of the research is the aviation text in Russian modernist literature, the literature of the 1930s and modern Russian literature.

The purpose of the work is to study the formation and development of aviation text in the aspect of dynamics of artistic systems.

The **research methodology** is a combination of receptive-analytical and historical-typological methods.

The results of the study. The question of the semiotic understanding of the text, the "supertext" and the concept of "aviation text" in literature was examined. It was established that in the period of its formation and flourishing in Russian literature (1910s – early 1920s) the interpretation of the aviation text was exclusively artistic, while the aviation text of the 1930s was completely recoded, reduced to propaganda. The appearance in the 1960s of the myth about the cosmos was due to the need to restore the vertical picture of the world, destroyed in previous decades, an idea necessary for the society that does not contain an ideological or utilitarian background. An aviation text in modern literature as well as at the beginning of the XXth century depends on the belonging to the artistic system. Postmodern literature, as a rule, destroys existing ideals, deconstructs them, resorting to parody, absurdity, grotesque. In Neomodernism literature, on the contrary, through the revival of the myths of modernist literature, the spiritual vertical is proclaimed, and the ideal is restored.

The novelty of the results. Various theoretical, historical and cultural approaches to the phenomenon of aviation text in Russian literature are systematized; for the first time this phenomenon has been studied in the dynamics of artistic systems from modernism to postmodernism and neo-modernism.

Recommendations for implementation. The results of the research can be applied in the educational process while writing textbooks and programs on Literature for schools and institutions of higher education, in further studies of Russian literature of the turn of the nineteenth and twentieth centuries, Soviet and modern literature.

The results of the thesis are reliable, obtained independently